

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Ευχαριστίες</i>	13
1. Εισαγωγή	15
2. Διαπολιτισμικότητα και παγκοσμιοποίηση	21
2.1 Θεωρίες για την παγκοσμιοποίηση	21
2.2 Κρίση του εθνικού κράτους: η διαμόρφωση σύγχρονου τοπίου για τη διαπολιτισμικότητα	23
2.3 Η Ελλάδα μέρος των αλλαγών που επέφερε η παγκοσμιοποίηση	25
2.4 Ο ρόλος του εθνικού κράτους στη διαμόρφωση μεταναστευτικής και εκπαιδευτικής πολιτικής	27
2.5 Η παγκοσμιοποιημένη οικονομία ως παράγοντας διαμόρφωσης των πολιτικών για την ετερότητα	29
2.6 Ο παγκόσμιος χαρακτήρας της μετανάστευσης ως παράγοντας διαμόρφωσης των πολιτικών για την ετερότητα	31
3. Η δημόσια πολιτική υπό το πρίσμα της πολιτειότητας και των πολιτικών για την ετερότητα	33
3.1 Ο ρόλος της δημόσιας πολιτικής στην ένταξη πληθυσμών με διαφορετικά πολιτισμικά χαρακτηριστικά	33
3.2 Ιεραρχία κύρους: αναδιανομή ή αμφισβήτηση;	37
3.3 Πολιτικά δικαιώματα και η ιδιότητα του πολίτη	38
3.3.1 Η ιδιότητα του πολίτη: πολιτικές ταυτότητας και σχέσεις εξουσίας	38
3.3.2 Η σημασία της ιδιότητας του πολίτη στη διαδικασία ένταξης	40
3.3.3 Η αμφισβήτηση των πολιτικών παροχής πολιτικής ιδιότητας	42
3.3.4 Η παροχή υπηκοότητας ως πολιτική ένταξης	43

4. Πολιτικές ένταξης	46
4.1 Ο όρος και οι κατηγορίες των πολιτικών ένταξης - εννοιολογική χαρτογράφηση	46
4.1.1 Πολιτικές αφομοίωσης (assimilation) και πολιτικές συγχώνευσης (melting pot)	47
4.1.2 Πολιτικές πολιτισμικού πλουραλισμού.	48
4.1.3 Πολιτικές ενσωμάτωσης (integration)	48
4.1.4 Πολιτικές επιπολιτισμού (acculturation).	49
4.1.5 Πολιτικές προσαρμογής (adaptation).	49
4.1.6 Πολιτικές συμπερίληψης (inclusion)	50
4.1.7 Πολιτικές αποκλεισμού	50
4.2 Κρίση των πολιτικών ένταξης	51
4.3 Η αμφισβήτηση των αρχών της διαπολιτισμικότητας	54
5. Πολιτικές για την εκπαίδευση.	59
5.1 Βασικές θεωρίες εκπαιδευτικής πολιτικής	59
5.1.1 Δομική θεωρία	60
5.1.2 Μαρξιστική θεωρία της εκπαίδευσης	61
5.1.3 Η θεωρία της σοσιαλδημοκρατίας	63
5.1.4 Η ερμηνευτική προσέγγιση	64
5.2 Η εκπαίδευση μαθητών με ετερογενές πολιτισμικό υπόβαθρο και το ζητούμενο της εκπαιδευτικής πολιτικής σήμερα	66
5.3 Άξονες μέτρων για την εκπαίδευση: οι δείκτες των ευρωπαϊκών κρατών	67
5.3.1 Το παράδειγμα των κρατών της Κεντρικής Ευρώπης	68
5.3.2 Το παράδειγμα των κρατών της Βόρειας Ευρώπης	70
5.3.3 Το παράδειγμα των κρατών της Νότιας Ευρώπης	71
6. Προσεγγίσεις για την εκπαίδευση μαθητών με ετερογενές πολιτισμικό υπόβαθρο	74
6.1 Φιλελεύθερα κράτη και πολυπολιτισμικότητα	74
6.2 Οι τρεις φάσεις της πολυπολιτισμικότητας σύμφωνα με τον Kymlicka	75
6.3 Η εκπαίδευση σε πολυπολιτισμικές τάξεις στην Ελλάδα.	81
6.4 Πολυπολιτισμικότητα και εκπαίδευση σε πολυπολιτισμικές τάξεις	82
6.5 Προσεγγίσεις της εκπαίδευσης σε πολυπολιτισμικές τάξεις	84

6.5.1 Αφομοιωτική προσέγγιση	85
6.5.2 Προσέγγιση της ενσωμάτωσης	86
6.5.3 Προσέγγιση εθνοπολιτισμικού πλουραλισμού – Εθνοτική προσέγγιση – Πολυπολιτισμική προσέγγιση	87
6.5.4 Διαπολιτισμική προσέγγιση	91
6.5.5 Αντιρατσιστική προσέγγιση	93
6.5.6 Ριζοσπαστική πολυπολιτισμικότητα	94
6.5.7 Κριτική διαπολιτισμική προσέγγιση	95
7. Εκπαίδευση μαθητών με ετερογενές πολιτισμικό υπόβαθρο στην Ελλάδα: Πορεία προς τη διαπολιτισμικότητα;	97
7.1 Μελετώντας το θεσμικό πλαίσιο της χώρας: Μια εισαγωγή. . .	97
7.2 Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο για την εκπαίδευση μαθητών με ετερογενές πολιτισμικό υπόβαθρο	98
7.2.1 Πρώτη περίοδος: 1990-2000	98
7.2.2 Δεύτερη περίοδος: 2001-2010	103
7.2.3 Τρίτη περίοδος: 2011-2024	109
7.3 Ευρωπαϊκό πλαίσιο	115
7.3.1 1990-1999	115
7.3.2 2000-2009	117
7.3.3 2010-2022	118
7.4 Πορεία προς τη διαπολιτισμικότητα ή συμμόρφωση στο ευρωπαϊκό πλαίσιο;	119
8. Προς μια προσέγγιση της διαπολιτισμικότητας για τον 21ο αιώνα	127
8.1 Οικονομικός και κοινωνικός αποκλεισμός	127
8.2 Οι σύγχρονοι στόχοι της εκπαίδευσης μαθητών με ετερογενές πολιτισμικό υπόβαθρο: Προς μια ολοκληρωμένη προσέγγιση	130
9. Διαπολιτισμικότητα και ευάλωτες κοινωνικές ομάδες	134
9.1 Μεταναστευτικές ροές στην Ελλάδα και η πορεία τους στην Ευρώπη	134
9.1.1 Οι όροι «μετανάσκτης» και «μετανάστευση».	134
9.1.2 Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο σχετικά με τους όρους «πρόσφυγας – μετανάστης»: σύντομη επισκόπηση.	135
9.2 Διαπολιτισμικότητα και πληθυσμοί ρομικής προέλευσης	140

9.2.1 Αποκλεισμός πληθυσμών ρομικής προέλευσης στην ελληνική επικράτεια	140
9.2.2 Σχετικά με την ένταξη πληθυσμών ρομικής προέλευσης . . .	147
9.3 Το έργο του Εργαστηρίου Διαπολιτισμικής Αγωγής για την εκπαίδευση ευάλωτων κοινωνικά ομάδων	164
9.3.1 «Ένταξη παιδιών παλιννοστούντων και αλλοδαπών στο σχολείο για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση»	166
9.3.2 Ένταξη και εκπαίδευση των παιδιών Ρομά	170
<i>Βιβλιογραφία</i>	173